

Nace Zavrl

Žanri brez meja: Mark Kermode's Secrets of Cinema (BBC, 2018)

Redki so danes filmski kritiki, ki poleg objavljajanja v bolj in manj obiskanih specializiranih revijah uživajo tudi slavo ter splošno medijsko prepoznavnost kot samostojni intelektualni akterji; v angleškem *mainstream* publicističnem prostoru sodi v to peščico gotovo petinpetdesetletni pisec ter televizijski in radijski voditelj Mark Kermode. Avtorjev hiperproduktivni opus, ki zaobjema tako standardna časopisna besedila kakor vsakotedenske nastope na prvem programu državne televizije, se je 17. julija letos razširil še za

petdelno dokumentarno-esejistično nanizanko (predvajano v večernem terminu kanala BBC Four), s katero je Kermode status vrhovnega britanskega filmskega komentatorja – če že ne po pronicljivosti ter globini filozofskih uvidov pa vsaj po navidezni avtoriteti – zdaj zacementiran. S formatom petih neodvisnih epizod, ki s pomočjo kritikove prvoosebne voice-over naracije ter večjega števila nekajsekundnih filmskih insertov obravnavajo peterico ikoničnih žanrov povojne kinematografije, se kratka miniserija **Mark Kermode's Secrets of Cinema** (2018) zavestno umešča v tradicijo tako imenovanih *filmskih sprehodov* – didaktičnih, včasih samorefleksivnih vodičev čez vozlišča, križišča ter prelomnice svetovnega filma –, po kateri so Britanci zadnja leta znani. Nabora petih bojda najprepoznavnejših (ter ocenjevalcu najljubših) kinematografskih zvrsti se Kermode loteva s podobno pedantnostjo, kot so jo v svojih filmskoesejističnih podvigih izrazili že mnogi sodobni ustvarjalni velikani, od Godarda v štiriurnem polfilozofskem traktatu **Zgodovine filma** (*Histoire(s) du cinéma*, 1988-98, Jean-Luc Godard) do Scorseseja v enako epohalnem popotovanju **A Personal Journey with Martin Scorsese Through American Movies** (1995, Martin Scorsese), mnogo intimnejšem, bolj nostalgичnem dvojniku *Zgodovin*, financiranem kajpak s strani Britanskega filmskega inštituta. Primerna referenčna točka

Mark Kermode's Secrets of Cinema, 2018

Vročina, 1995

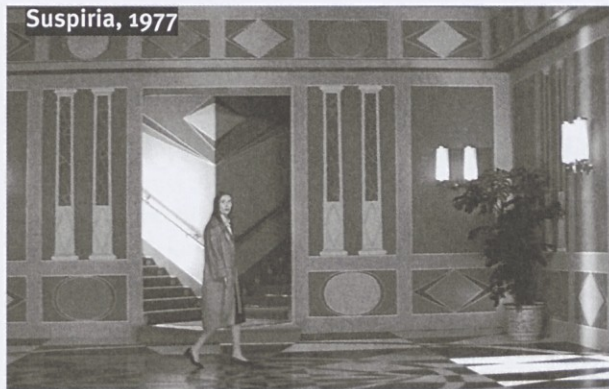

se sprva kaže tudi v odisejskih stvaritvah severnoirskega pisca, cineasta ter režiserja Marka Cousinsa, še posebej v znameniti petnajsturni **Zgodbi o filmu: Odiseja** (The Story of Film: An Odyssey, 2011) ter v neambiciozni, a zato nič manj pronicljivi **Zgodbi o otrocih in filmu** (A Story of Children and Film, 2013); toda vse morebitne vzporednice se tu nemudoma izkažejo za zgolj površinske, saj Kermodova pozornost namesto v izkopavanju skritih draguljev filmske zgodovine tiči povsem drugje.

Razlika je opazna že pri selekciji filmskega gradiva, najočitnejša pa postane pri Kermodovi avdiovizualni, grafični prezentaciji ter retorični metodi. Namesto k mogulom ter zapostavljenim biserom globalne art produkcije se recenzent časnika *The Observer* posveča prototipnim *žanrskim* izdelkom, najraje tistim cenenim in pogrošnim: pod drobnogled namesto klasičnega Hollywooda in novovalovcev, ki jih tako rad reflektira Cousins, stopijo romantične komedije (britansko znane tudi kot *romcomi*), filmi o drznih roparskih podvigih (tako imenovani *heist movies*), filmi odrasčanja (mladostniške *coming-of-age* pripovedi), znanstvena fantastika ter kakopak grozljivke, srhljivke ter vse, kar je pošastnega vmes. Vendar se Kermodova osrednja inovativnost – ter hkrati njegova največja šibkost – skriva v miniaturnih, občasnih, a zato še ne nevsiljivih grafičnih dodatkih, s pomočjo katerih nam kritik pojasnjuje značilnosti izbranih zvrsti. Grafi, usmerjene puščice ter tridimenzionalne kvadraste strukture so le posamezni primeri številnih vizualnih strategij, s pomočjo katerih Kermode v maniri power-point-prezentacije vzpostavlja bolj in manj šibke primerjave med sicer nekompatibilnimi filmskimi klasiki. *Secrets of Cinema* s tem zapušča teren analitičnega, premišljenega filmskozgodovinskega eseja (poosebljenega z imeni Farocki, Marker in Godard) ter nevarno vstopa v moderni trend amaterske, po navadi internetne video esejistike.

V zameno za površinske, neprodorne kvaziuvide – denimo Kermodova opazka, da protagonista v Mannovi **Vročini** (Heat, 1995, Michael Mann) nosita barvno nasprotujoči si

Suspiria, 1977

srajci – mora Mark Kermode's *Secrets of Cinema* tako žrtvovati vso argumentativno globino, ki jo je kritik v običajni, pisani besedilni formi sicer spodoben ustvariti. Če Godardove *Zgodovine* prisegajo na strukturirano, z marksizmom podkovanu tehniko historičnega raziskovanja, Kermodu pač zadostujejo organske, univerzalistične metafore žanrov kot živečih, samostojnih entitet. Vsakršno pozornost do industrijskih ter finančnih silnic, ki obravnavane popularne zvrsti odločilno pogojujejo, tu nadomešča estetika banalnih grafičnih vzporednic – denimo povezave med rdečimi odtenki Argentove **Suspirie** (1977, Dario Argento) ter Roegovega **Ne glej zdaj** (Don't Look Now, 1973, Nicolas Roeg) – ter zloženih digitalnih grafov. Ko Sam Wollaston v svoji entuziastični recenziji Kermodove serije slednjo označi za »nekaj mnogo bolj zabavnega od tipičnih filmskih študij«, postane stvar nedvoumna. V Kermodovih rokah žanri niso drugega kot skupki enostavnih likovnih motivov, video analiza pa nič več kot izgovor za očem prijazen slikovni spektakel. **E**